

AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG 3050/2023. (II. 8.) AB VÉGZÉSE

alkotmányjogi panasz visszautasításáról

Az Alkotmánybíróság tanácsa alkotmányjogi panasz tárgyában meghozta a következő

v é g z é s t:

Az Alkotmánybíróság a Budapest Környéki Törvényszék Büntetés-végrehajtási Csoportja 62.Bv.2789/2021/2. számú végzése, valamint a Budapest Környéki Törvényszék mint másodfokú bíróság 4.Bpkf.118/2022/2. számú végzése alaptörvény-ellenességének megállapítására és megsemmisítésére irányuló alkotmányjogi panaszt visszautasítja.

I n d o k o l á s

- [1] 1. Az indítványozó jogi képviselője (dr. Visontai Csongor ügyvéd) útján az Alkotmánybíróságról szóló 2011. évi CLl. törvény (a továbbiakban: Abtv.) 27. §-a alapján kezdeményezte az Alkotmánybíróság eljárását.
- [2] 1.1. A panasz alapjául szolgáló ügy tényállása szerint az indítványozó 2017. január 16. napján kártalanítási kérelmet nyújtott be az illetékes büntetés-végrehajtási intézetnél. Kérelmében a 2012. június 20. és 2017. január 16. (a kérelme benyújtásának) napja közötti fogvatartási időszak során tapasztalt alapvető jogokat sértő elhelyezési körülményeket kifogásolta. Az indítványozó korábbi fogvatartott, hivatkozott többek között a túlzásfoltosság mellett a kellő fény, meleg víz és szellőztetés hiányára, a kártevők zárkában történő jelenlétére, továbbá az illemhely nem megfelelő leválasztására. Nyilatkozott ezen felül arról, hogy az Emberi Jogok Európai Bíróságához (a továbbiakban: EJB) sérelemdíj, illetve kártalanítás megállapítása miatt nem nyújtott be keresetet.
- [3] A Budapest Környéki Törvényszék Büntetés-végrehajtási Csoportja 62.Bv.2789/2021/2. számú végzésével a kérelme, – 2016. december 31. napjáig tartó időszak tekintetében – mint nem jogosulttól származót a büntetések, az intézkedések, egyes kényszerintézkedések és a szabálysértési elzárás végrehajtásáról szóló 2013. évi CCXL. törvény (a továbbiakban: Bv. tv.) 75/L. § c) pontjára figyelemmel, valamint a 2017. januártól kezdődő időszak tekintetében – miután az alapvető jogok nem sérültek, és így nem teljesültek a Bv. tv. 75/B. § (1) bekezdésében foglalt kritériumok – elutasította.
- [4] A bíróság szerint a fogvatartási időintervallummal összefüggésben kártalanítás nem illeti meg az indítványozót, mivel esetében a Bv. tv. 436. § (10) bekezdés a) és b) pontjaiban foglalt törvényi feltételek nem álltak fenn. Ugyanis – a kártalanításra jogosultak körét kibővítő – ezen szabályokat beiktató a büntetések, az intézkedések, egyes kényszerintézkedések és a szabálysértési elzárás végrehajtásáról szóló 2013. évi CCXL. törvény és ehhez kapcsolódóan más törvények módosításáról szóló 2016. évi CX. törvény (a továbbiakban: Mód. tv.) hatálybalépése előtt egy éven belül nem szűntek meg az alapvető jogokat sértő elhelyezési körülmények, illetőleg emiatt az EJB-hez sem nyújtott be kérelmet az indítványozó.
- [5] 1.2. Az elsőfokú bíróság végzésével szemben az indítványozó védőjén keresztül fellebbezéssel élt, amelyben többek között arra hivatkozott, hogy az elsőfokú bíróság törvénysértő módon utasította el a 2017. előtti fogvatartási időszak érdemi vizsgálatát.
- [6] A fellebbezés folytán eljáró Budapest Környéki Törvényszék végzésében az elsőfokú döntést helybenhagyta annak helyes indokaira figyelemmel a 4.Bpkf.118/2022/2. számú végzésével. Megjegyezte a másodfokú bíróság a 2017. előtti fogvatartási időszakkal kapcsolatban, hogy a Bv. tv. 10/A. § (4) bekezdése kimondja, hogy a kártalanítási igény attól a naptól számított 6 hónapon belül érvényesíthető, amelyen az alapvető jogokat sértő elhelyezési körülmények megszűntek. A 2017. január 1. napját megelőző sérelmes időszak tekintetében benyújtott kérelmekre, függetlenül attól, hogy a jogsértő körülmények folyamatosak voltak a Mód. tv. hatálybalépését követően is, a Bv. tv. 436. § (11) bekezdése alapján a 6 hónapos jogvesztő határidő az irányadó, amely a Mód. tv. hatálybalépésének napján 2017. január 1-jén kezdődik.

- [7] 2. Az indítványozó ezt követően alkotmányjogi panasszal fordult az Alkotmánybírósághoz, amelyben a Budapest Környéki Törvényszék Büntetés-végrehajtási Csoportja 62.Bv.2789/2021/2. számú végzése, valamint a Budapest Környéki Törvényszék mint másodfokú bíróság 4.Bpkf.118/2022/2. számú végzése alaptörvényellenességének megállapítását és megsemmisítését kérte, mert véleménye szerint azok sértik az Alaptörvény XXIV. cikk (1) bekezdését és a XXVIII. cikk (1) bekezdését.
- [8] 2.1. Alkotmányjogi panaszában az indítványozó előadta, hogy az eljáró bíróságok tisztességtelen módon, alaptörvény-ellenes okokra hivatkozva utasították el kártalanítási kérelmét. Utalt az eljáró bíróságok döntésével kapcsolatban arra, hogy – álláspontja szerint – téves következtetésre jutottak azzal, hogy a Bv. tv. 436. § (10) bekezdés a) és b) pontjaiban foglalt kritériumok nem állapíthatók meg esetében és így a kérelmét, mint az nem jogosulttól származót, elutasították. A Bv. tv. rendelkezései egyértelműen meghatározzák a kártalanításra jogosultak körét, és ezek között nem szerepelnek az említett szempontok, esetében az EJOB-hez benyújtott kérelem, mint előkövetelmény sem. Többletfeltételként határozták meg tehát ezeket a vonatkozó kitételeket és rótták azokat az indítványozó terhére, amelyek nem minősülnek és minősülhetnek annak 2017. január 1. napját követően is folyamatos fogvatartás esetében.
- [9] A bíróságok mindezzel tehát a jogalkotó céljával ellentétesen alkalmazták a kártalanításra vonatkozó szabályokat. A törvényszöveg nyelvtani értelmezéséből is az következik, hogy a jogalkotó ki akarta terjeszteni a jogosultak körét, nem pedig szűkíteni. Érvelésének alátámasztásaként hivatkozott az Alkotmánybíróság 3113/2022. (III. 23.) AB határozatára.
- [10] Hangsúlyozta, hogy ez alapján a Bv. tv. és a Mód. tv. rendelkezései kizárólag jogot megállapító jogszabályoknak minősülnek, amelyek nem hordoznak hátrányos tartalmat és nem állapíthatnak meg kötelezettséget.
- [11] Utalt továbbá az indítványozó az Alkotmánybíróság tisztességes bírósági eljárás kapcsán kimunkált állandó gyakorlatára, miszerint ez az alkotmányos mérce egy olyan minőség, amelyet az eljárás egészének és körülményeinek figyelembevételével lehet és kell megállapítani.
- [12] 3. Az Abtv. 56. §-a alapján az Alkotmánybíróság először az alkotmányjogi panasz befogadhatóságának kérdésében dönt, ennek során mérlegelési jogkörében vizsgálja az alkotmányjogi panasz befogadhatóságának feltételeit. A befogadás visszautasítása esetén a tanács rövidített indokolással ellátott végzést hoz, amelyben megjelöli a visszautasítás indokát.
- [13] Az Alkotmánybíróság az Abtv. 50. § (1) bekezdése és az Ügyrend 5. § (1) bekezdése alapján tanácsban járt el, és az indítványozó panaszának vizsgálata alapján azt állapította meg, hogy az alkotmányjogi panasz az alábbi okok miatt nem fogadható be.
- [14] 3.1. Az indítványozó az Abtv. 27. §-ára alapított alkotmányjogi panaszában a támadott végzések alaptörvényellenességét az Alaptörvény több rendelkezésének a sérelmére alapozta. Az Abtv. 27. §-a alapján alaptörvényellenes bírói döntéssel szemben az egyedi ügyben érintett személy vagy szervezet panasszal fordulhat az Alkotmánybírósághoz, ha az ügy érdemében hozott döntés vagy bírósági eljárást befejező egyéb döntés az indítványozó Alaptörvényben biztosított jogát sérti vagy hatáskörét az Alaptörvénybe ütközően korlátozza, és az indítványozó a jogorvoslati lehetőségeit már kimerítette, vagy jogorvoslati lehetőség nincs számára biztosítva.
- [15] 3.2. A másodfokú bíróság végzése ellen nincs helye fellebbezésnek, az Abtv. 27. §-a szerinti indítvány tehát e tekintetben megfelel a törvényi feltételeknek.
- [16] Jelen ügyben az alkotmányjogi panaszt az alapul szolgáló, kártalanítási igényt előterjesztő személy nyújtotta be az ügyét érdemben lezáró bírósági végzéssel szemben, így az indítványozó érintettnek tekinthető, jogosult volt az alkotmányjogi panasz előterjesztésére.
- [17] A fentiek mellett megállapítható, hogy az indítványozó az Abtv. 30. § (1) bekezdésében meghatározott határidőn belül terjesztette elő az indítványát.
- [18] 3.3. Az Abtv. 52. § (1) bekezdése alapján az indítványnak határozott kérelmet kell tartalmaznia, az 52. § (1b) bekezdés b), d), és e) pontjai alapján a kérelem akkor határozott, ha az indítványozó megjelöli az Alaptörvény

- megsértett rendelkezéseit; az Alaptörvényben biztosított joga sérelmének lényegét; valamint ha indokolást ad elő arra nézve, hogy a támadott bírósági döntés miért ellentétes az Alaptörvény megjelölt rendelkezésével.
- [19] Az indítványozó tisztességes eljáráshoz való joga sérelmét állítva hivatkozott az Alaptörvény XXIV. cikk (1) bekezdésére is. Az Alaptörvény XXIV. cikk (1) bekezdése a hatósági eljárások vonatkozásában fogalmazza meg a tisztességes eljárás követelményét, ennél fogva a támadott bírósági végzések és ezen alaptörvényi rendelkezés között nincsen összefüggés.
- [20] 3.4. Az Alkotmánybíróság az indítványnak az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdése kapcsán megállapította, hogy az indítvány megfelel az Abtv. 52. § (1b) bekezdésében támasztott – a határozott kérelemre vonatkozó – törvényi feltételeknek. Az indítványozó megjelölte ugyanis az Alaptörvény sérelmesnek vélt rendelkezését és ezek tekintetében részletesen meg is indokolta sérelmének mibenlétét.
- [21] 4. Az Abtv. 29. §-a a befogadhatóság további tartalmi feltételeként nevesíti azonban azt is, hogy a panasznak a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenességet vagy alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdést kell tartalmaznia.
- [22] 4.1. Az indítványozó szerint a bíróságok a Bv. tv. 436. § (10) bekezdését tévesen, és így a tisztességes bírósági eljárás követelményébe ütköző módon alkalmazták és utasították el érdemi vizsgálat nélkül a 2016. december 31. napja előtti időszakra vonatkozó kártalanítási kérelmet, a 2017. január 1-jén hatályba lépett Mód. tv. által módosított Bv. tv. 436. § (10) bekezdésében foglalt feltételek hiánya miatt.
- [23] Az Alkotmánybíróság az indítvány által irányadónak tekintett bírósági döntéseket megsemmisítő alkotmánybírósági határozattal összefüggésben a következőket említi meg előljáróban.
- [24] A hivatkozott ügyben a megsemmisítés azon alapult, hogy a bíróságok az átmeneti rendelkezés alapján kártalanításra jogosult elítéltek vonatkozásában olyan – kizárólag a kártalanítás általános szabálya kapcsán alkalmazandó, jogvesztő határidőt előíró – megszakadási körülményt vettek figyelembe, amelyek az átmeneti rendelkezésen alapuló kártalanítási igénnyel összefüggésben visszaható hatályú jogalkalmazáshoz vezettek {3113/2022. (III. 23.) AB határozat, Indokolás [58]–[61]; vö. pl. 3377/2019. (XII. 19.) AB határozat, Indokolás [27]–[29]}. Jelen ügyben azonban a megszakadási szabályok alkalmazása nem merült fel, a bíróságok – a hivatkozott döntésektől eltérően – az indítványozónak az átmeneti rendelkezés alapján történő kártalanítási kérelmét mint az arra nem jogosulttól származót utasították el.
- [25] A Bv. tv. 436. § (10) bekezdéséhez fűzött indokolás alapján a módosító törvény „a Bv. tv. átmeneti rendelkezéseként határozza meg, hogy az alapvető jogokat sértő elhelyezési körülmények miatt korábban bekövetkezett sérelmek esetén – ide értve az EJEB által már befogadott kérelemmel érintett eseteket is – milyen feltételek mellett kerülhet sor az újonnan bevezetésre kerülő kártalanítási eljárás megindítására.”
- [26] Következésképpen a jogalkotó által bevezetett kártalanítási kérelem általános szabályához képest – az azzal egyidőben hatályba lépő – átmeneti rendelkezés teszi egyáltalán lehetővé a korábban (hatálybalépést megelőzően) bekövetkező sérelmek esetén járó kártalanítás lehetőségét az abban rögzített feltételek egyikének való megfelelés esetén. Ezen feltételnek való megfelelést – a korábban bekövetkezett sérelmek esetén – pedig a bíróságok vizsgálhatják kérelem alapján, ahogy azt jelen esetben is tették. Ezzel összefüggésben az Alkotmánybíróság rámutat arra, hogy alkotmányjogi panasz alapján eljárva csak az alkotmányossági szempontokat vizsgálja, tartózkodik attól, hogy a jogszabályok értelmezésére és azok alkalmazására hivatott bíróságok tevékenységét törvényességi-jogalkalmazási kérdésekben felülbírálja. „Az a tény, hogy az eljáró bíróságok az indítványozó által irányadónak tartott értelmezéstől eltérően értelmezték az alkalmazott jogi normát, önmagában nem veti fel a támadott bírói döntéseket érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenesség kételyét, és nem alapoz meg alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdést sem.” {3060/2016. (III. 22.) AB végzés, Indokolás [41]}
- [27] 4.2. Az indítványozó alkotmányjogi panaszában a tisztességes bírósági eljáráshoz való jog állított sérelmén keresztül valójában a számára kedvezőtlen bírói döntések tartalmi, törvényességi szempontú kritikáját fogalmazta meg. Az indítványozó bírói döntésekkel szemben felhozott minden kifogása lényegileg a bírói törvényértelmezést támadja és annak rá nézve kedvezőbb értékelését várja el az Alkotmánybíróságtól.

- [28] A fentebb kifejtettekre tekintettel megállapítható, hogy az alkotmányjogi panasz az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdése tekintetében nem felel meg az Abtv. 29. §-ában foglalt követelményeknek.
- [29] 5. Mindezek alapján az Alkotmánybíróság az Ügyrend 30. § (2) bekezdés *a)* és *h)* pontja alapján, figyelemmel az Abtv. 56. § (2) és (3) bekezdésében foglaltakra, az alkotmányjogi panaszt visszautasította.

Budapest, 2023. január 24.

Dr. Márki Zoltán s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró

Dr. Handó Tünde s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Márki Zoltán s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró
az aláírásban akadályozott
dr. Pokol Béla
alkotmánybíró helyett

Dr. Schanda Balázs s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Szívós Mária s. k.,
előadó alkotmánybíró

Alkotmánybírósági ügyszám: IV/1065/2022.

